

BIULETYN INFORMACYJNY

WEWNĘTRZNA PUBLIKACJA STOWARZYSZENIA REFERENDARZY SĄDOWYCH

Szanowni Państwo,

Pragniemy zaprezentować Państwu publikację Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych, którą mamy zamiar redagować a następnie udostępnić w formie kwartalnika lub w miarę potrzeby częściej.

Nasza publikacja skierowana jest do osób, które są już członkami Stowarzyszenia, jak i do tych, którzy dopiero zamierzają podjąć decyzję o przystąpieniu do naszej organizacji albo chcą z nami tylko współpracować.

Celem naszej publikacji jest przybliżenie środowisku referendarzy sądowych bieżących problemów i zagadnień związanych z funkcjonowaniem instytucji referendarza sądowego w Polsce.

Formuła publikacji jest otwarta. Będziemy wdzięczni za zgłaszane uwagi i propozycje dotyczące biuletynu.

Chcemy także aby nasza publikacja stanowiła swego rodzaju forum dyskusyjne dla środowiska i miejsce dla wymiany poglądów oraz przedstawiania swoich propozycji, dotyczących zarówno prawa wewnętrznego jak i prawa europejskiego (wspólnotowego).

Dla zapewnienia lepszej dystrybucji każdy numer biuletynu będzie równolegle publikowany na stronie internetowej Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych: www.referendarz.org.

Zarząd Stowarzyszenia

AKTUALNOŚCI

- 31 stycznia 2003r wpłynął do Komisji Sprawiedliwości projekt zmian w ustawie PrUSP, zawierający propozycje zmian w instytucji referendarza sądowego oraz zmian przebiegu aplikacji referendarskiej (druk nr 1298);
- 01 lutego 2003r w Krakowie podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia dokonano wyboru nowych władz Stowarzyszenia oraz zmian Statutu Stowarzyszenia (zmiana m.in. nazwy stowarzyszenia na Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych) - aktualne władze Stowarzyszenia przedstawiamy w dalszej treści niniejszego biuletynu;
- w dniu 18 lutego 2003r Zarząd Stowarzyszenia ponownie wystąpił do Departamentu Legislacyjno - Prawnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (w nawiązaniu do pisma z dnia 07 października 2002r) i przedstawił stanowisko środowiska referendarzy sądowych wobec problemu jaki pojawił się na gruncie przepisów ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w przedmiocie wejścia w życie postanowień art. 151 § 1, a w konsekwencji wiążący się bezpośrednio z ustaleniem wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego w 2002r- w dalszym ciągu czekamy na odpowiedź z resortu;
- 04-06 kwietnia 2003r spotykamy się na II Ogólnopolskim Zjeździe Referendarzy Sądowych w Ustroniu Jaszowcu - zjazd organizuje Sekcja Śląska Stowarzyszenia - szczegóły na stronie internetowej.

FORUM

Przedstawiamy się:

Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych powstało w miesiącu lutym 1999r z inicjatywy grupy referendarzy sądowych z okręgu katowickiego i zostało zarejestrowane postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach Wydział I Cywilny z dnia 11 marca 1999r pod numerem Rej.St.A-2315.

Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 8 maja 2001r

Stowarzyszenie zostało zarejestrowane i wpisane z urzędu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000004155.

Początkowo siedzibą Stowarzyszenia było miasto Tarnowskie Góry, natomiast od dnia 12 maja 2001r w wyniku uchwały podjętej na Walnym Zebraniu Członków siedziba Stowarzyszenia mieści się w Krakowie przy ulicy Skawińskiej 23/1.

Stowarzyszenie jest członkiem Europejskiej Unii Referendarzy Sądowych (EUR).

Na chwilę powstawania niniejszego biuletynu Stowarzyszenie zrzesza 255 członków, głównie z okręgu katowickiego, krakowskiego, kieleckiego, gliwickiego, bielskiego, olsztyńskiego, szczecińskiego, wrocławskiego, bydgoskiego, toruńskiego, rzeszowskiego, warszawskiego oraz gdańskiego.

Celami statutowymi Stowarzyszenia, zgodnie z treścią art. 7 statutu jest: działanie na rzecz integracji zawodowej referendarzy sądowych, ochrona miejsca i warunków pracy referendarzy sądowych, prowadzenie badań nad warunkami pracy i możliwościami ich poprawy, podejmowanie działań mających na celu stałe podnoszenie statusu zawodowego referendarza sądowego oraz podejmowanie działań w kierunku zapewnienia godnych warunków pracy i płacy dla zawodu referendarza sądowego, propagowanie idei integracji zawodowej referendarzy w Polsce oraz idei integracji z referendarzami krajów europejskich.

Działalność Stowarzyszenia finansowana jest wyłącznie ze składek członkowskich (20 PLN kwartalnie).

Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych - struktura władz

Władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia, Zarząd Stowarzyszenia oraz Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia.

Na mocy uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia z dnia 01 lutego 2003r władze Stowarzyszenia ukonstytuowały się następująco:

Zarząd Stowarzyszenia:

Maciej Neusser- Przewodniczący (Kraków)
Paweł Rogowicz- Zastępca Przewodniczącego (Katowice)
Anetta Malmuk-Cieplak- Skarbnik (Katowice)
Jacek Osękowski- Członek Zarządu (Warszawa)
Anna Ludwicyńska- Członek Zarządu (Wrocław)
Bogna Kopaczewska-Jurewicz- Członek Zarządu (Włocławek)
Halina Hirth- Członek Zarządu (Gdańsk)

Komisja Rewizyjna:

Aneta Hajto-Miklaszewska- Przewodnicząca (Kraków)
Izabela Przybylińska- Zastępca Przewodniczącego (Gdańsk)
Agnieszka Borońska- Sekretarz (Katowice)

Realizując postanowienia Statutu, Zarząd Stowarzyszenia stara się kontynuować dotychczasowy sposób działania poprzez m.in.

propagowanie istoty zakładania Sekcji Stowarzyszenia, co jak wykazała dotychczasowa praktyka, znacznie poprawia sprawność działania Stowarzyszenia, buduje wydzźwięk medialny w środowisku oraz poprawia i ułatwia dostępność do organizacji osobom nie zrzeszonym

Wynikiem konsekwentnego działania Zarządu Stowarzyszenia jest powołanie następujących Sekcji Stowarzyszenia: Dolnośląskiej z siedzibą we Wrocławiu, Mazowieckiej z siedzibą w Warszawie, Pomorskiej z siedzibą w Gdyni, Kujawsko-Pomorskiej z siedzibą we Włocławku, Warmińsko-Mazurskiej z siedzibą w Olsztynie i Śląskiej z siedzibą w Katowicach.

Sekcje te posiadają wybranych przez dane środowisko referendarzy Delegatów (niektóre posiadają wybranych zastępców Delegata i Skarbnika Sekcji), którzy zgodnie z treścią Statutu są przedstawicielami Stowarzyszenia w obszarze działania Sekcji (w obszarze danego sądu okręgowego lub województwa). Delegaci posiadają prawo uczestniczenia w zebraniach Zarządu z głosem stanowiącym, a tym samym posiadają bezpośrednie prawo do współdecydowania o kierowaniu i zarządzaniu Stowarzyszeniem.

Powołanie Sekcji Stowarzyszenia oraz ujednolicenie systemu płatności składek dla wszystkich Sekcji spowodowało m.in. widoczną integrację środowiska referendarskiego, poprawę ściągalności składek w obszarze właściwości Sekcji oraz zainteresowanie Stowarzyszeniem przez osoby nie zrzeszone.

Zarząd Stowarzyszenia uchwałą z dnia 09.11.2002r nr 14/2002 powołał zespół redakcyjny do obsługi strony internetowej i biuletynu informacyjnego Stowarzyszenia w składzie: Anna Ludwicyńska (Wrocław), Piotr Reczek (Warszawa), Marcin Budziak (Gdańsk), Jacek Osękowski (Warszawa), Paweł Rogowicz (Dąbrowa Górnicza).

Dotychczasowa działalność Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych

Wypełniając zadania statutowe od listopada 2000r przedstawiciele Zarządu Stowarzyszenia czynnie uczestniczyli w rozmowach i pracach nad ostatecznym kształtem ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Przedstawiciele Zarządu Stowarzyszenia m.in. uczestniczyli w spotkaniu w Ministerstwie Sprawiedliwości z podsekretarzem Stanu Wojciechem Jasińskim, utrzymywali liczną korespondencję z posłami na Sejm RP- członkami Komisji Sejmowych, brali udział w posiedzeniach Sejmowej Komisji Praw Człowieka i Praworządności oraz uczestniczyli w posiedzeniach Senackiej Komisji Ustawodawczej oraz Senackiej Komisji Praw Człowieka i Praworządności.

W wyniku przeprowadzonych rozmów w obu Komisjach Senackich nastąpiło zgłoszenie oraz przegłosowanie następujących uwag i postulatów Stowarzyszenia do ustawy z dnia 20 czerwca 2001r Prawo o ustroju sądów powszechnych:

-w art. 150 wynagrodzenie referendarza sądowego kształtuje się na poziomie

75% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego z podwyższeniem tej stawki po siedmiu latach pracy na stanowisku referendarza sądowego (analogicznie do zmiany wynagrodzenia sędziego);

-w art. 150 § 6 w razie rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym wydłużenie z 3 do 6 miesięcy wypłaty świadczenia pieniężnego ze środków budżetu państwa, obliczonego jako ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy;

-w art. 149 § 4 referendarz sądowy w zakresie wykonywania swoich obowiązków jest niezależny (wcześniejsza poprawka zgłoszona do projektu ustawy, przygotowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości);

-w art. 148 § 1 pkt.3: wykreślenie zapisu, że na stanowisko referendarza sądowego może być mianowana osoba z wyższym wykształceniem administracyjnym, a wprowadzenie zapisu, że referendarzem sądowym może być mianowany ten, kto ukończył wyższe studia prawnicze uzyskując tytuł magistra;

-w art. 60 § 1 pkt. 7: na urząd sędziego sądu powszechnego może być powołana osoba m.in. po ukończeniu aplikacji sądowej i przepracowaniu w charakterze 5 lat na stanowisku referendarza sądowego lub w art. 60 § 3 osoba, która przepracowała na stanowisku referendarza sądowego co najmniej 6 lat i zdała egzamin sędziowski.

Powyższe poprawki do ustawy z dnia 20 czerwca 2001r zostały przedstawione na posiedzeniu Senatu RP (w dniach 18-20.07.2001r), gdzie zostały poddane pod głosowanie.

Głosowanie w Sejmie RP w dniu 27 lipca 2001r nad ustawą Prawo o ustroju sądów powszechnych nadało instytucji referendarza sądowego kształt jak w tekście uchwalonej ustawy, ogłoszonym w Dzienniku Ustaw z dnia 12 września 2001r, Nr 98 pod pozycją 1070.

Nadto Stowarzyszenie otrzymało z Ministerstwa Sprawiedliwości Departamentu Kadr i Szkolenia propozycję uczestniczenia w pracach zespołu zajmującego się przygotowaniem projektu rozporządzenia dotyczącego aplikacji referendarskiej. W związku z powyższym Zarząd Stowarzyszenia przedstawił propozycje i spostrzeżenia (na podstawie informacji z różnych ośrodków), dotyczące szkolenia aplikantów referendarskich związane z koniecznością dostosowania wymogów stawianym aplikantom referendarskim do nowych rozwiązań zawartych w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych (propozycje Zarządu to m.in.: kierowanie aplikantów na okres praktyki przede wszystkim do doświadczonych stażem zawodowym referendarzy sądowych, ustalenie wysokości wynagrodzenia za szkolenie aplikanta dla referendarza patrona, zastąpienie szkolenia centralnego szkoleniem lokalnym z pozostawieniem jedynie egzaminu referendarskiego na szczeblu centralnym).

Zarząd Stowarzyszenia, wobec opublikowanego na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie aplikacji referendarskiej, wystąpił z propozycją zamieszczenia w przedmiotowym projekcie zapisu (§7 ust. 1): „praktyka zawodowa aplikanta

referendarskiego odbywa się pod nadzorem patrona, którym jest sędzia albo referendarz sądowy wykonujący zawód przez co najmniej dwa lata przed objęciem patronatu” w miejsce projektowanego zapisu: „praktyka zawodowa aplikanta referendarskiego odbywa się pod nadzorem patrona, którym jest sędzia albo doświadczony referendarz sądowy wykonujący zawód przez co najmniej 5 lat przed objęciem patronatu i posiadający wyłącznie pozytywne oceny pracy”.

Zwrócić należy uwagę, że w przedmiotowym projekcie rozporządzenia zamieszczone zostały również propozycje Zarządu Stowarzyszenia w przedmiocie okresu i podziału szkolenia w ramach aplikacji, ogłaszania naboru na aplikację oraz po części w przedmiocie organizowania szkoleń lokalnych.

W opublikowanym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27.11.2002r w sprawie aplikacji referendarskiej (Dz.U. z 2002r, nr 201, poz. 1701) uwzględnione zostały natomiast pośrednio lub bezpośrednio dalsze postulaty Stowarzyszenia dotyczące: udziału referendarzy w komisjach egzaminacyjnych przy naborze na aplikację referendarską, ogłaszania przez Ministra Sprawiedliwości listy aplikantów w każdym okręgu, patronatu nad aplikantem przez referendarza sądowego oraz przebiegu szkolenia i sposobu odbywania praktyki przez aplikanta.

W 2002r Zarząd Stowarzyszenia podjął czynności w zakresie próby regulacji i kształtu rozporządzenia w sprawie przeprowadzania ocen kwalifikacyjnych w stosunku do referendarzy sądowych oraz w sprawie zamieszczenia w projekcie ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych przepisu przejściowego dotyczącego zachowania przez egzaminowanych aplikantów referendarskich (na podstawie przepisów przed nowelizacją u.s.p.) prawa do wykonywania zawodu referendarza sądowego.

Departament Kadr i Szkolenia w Ministerstwie Sprawiedliwości udzielił odpowiedzi, że w przygotowywanej przez Departament nowelizacji ustawy PrUSP została zawarta propozycja uregulowania uprawnień egzaminowanych aplikantów referendarskich do powołania na stanowisko referendarza sądowego, pomimo braku ukończonych wyższych studiów prawniczych oraz Departament zwrócił się do Stowarzyszenia o przedstawienie uwag i propozycji do projektu rozporządzenia w sprawie przeprowadzania ocen kwalifikacyjnych.

W związku z powyższym Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się do Departamentu Kadr i Szkolenia w Ministerstwie Sprawiedliwości z pismem z uwagami i propozycjami w sprawie przeprowadzania ocen kwalifikacyjnych dla referendarzy sądowych. W propozycjach Stowarzyszenia wskazano m.in., że oceny kwalifikacyjne powinien sporządzać sędzia wizytator, a ocena kwalifikacyjna winna być sporządzana w oparciu o następujące kryteria: rzetelność, terminowość, umiejętność stosowania odpowiednich przepisów, postawa etyczna, nastawienie na własny rozwój i podnoszenie kwalifikacji. Ocena kwalifikacyjna powinna być nadto niezwłocznie przedstawiona na piśmie ocenianemu i powinna zawierać pouczenie o przysługującym mu odwołaniu (sprzeciwie), w

terminie 14 dni od daty doręczenia, do prezesa sądu okręgowego (kolegium sądu odwoławczego), a w przypadku wystawienia oceny negatywnej, jej treść powinna być doręczona także komisji dyscyplinarnej referendarzy sądowych (art. 151 PrUSP) w celu zajęcia stanowiska; negatywna ocena ulega usunięciu z akt osobowych ocenianego po okresie dwóch lat od dnia jej wystawienia.

W maju 2002r przedstawiciel Stowarzyszenia uczestniczył w Dniach Prawniczych organizowanych we Wrocławiu przez Zrzeszenie Prawników Polskich, gdzie m.in. omawiał warunki nawiązania współpracy Stowarzyszenia ze Zrzeszeniem.

Realizując cele integracyjne środowiska referendarzy sądowych w Polsce w dniach 13-15 września 2002r z inicjatywy Sekcji Pomorskiej Stowarzyszenia odbyło się Ogólnopolskie Spotkanie Referendarzy Sądowych, które za zgodą obecnych podczas zebrania i dyskusji w dniu 15 września 2002r przekształciło się w I Ogólnopolski Zjazd Referendarzy Sądowych.

Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się również do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o wyznaczenie terminu spotkania celem poruszenia problemów związanych z funkcjonowaniem instytucji referendarza sądowego w systemie polskiego wymiaru sprawiedliwości, jak i przedstawieniem propozycji ze strony środowiska dotyczących dalszego rozwoju zawodu oraz zapoznania się z resortowymi rozwiązaniami, projektowanymi dla zawodu referendarza sądowego.

W październiku 2002r i w lutym 2003r Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się do Departamentu Legislacyjno-Prawnego w Ministerstwie Sprawiedliwości z pismem przedstawiającym stanowisko środowiska referendarzy sądowych wobec problemu jaki pojawił się na gruncie przepisów ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w przedmiocie wejścia w życie postanowień art. 151 § 1 a w konsekwencji wiążący się bezpośrednio z ustaleniem wynagrodzenia zasadniczego referendarza sądowego - do dnia dzisiejszego pisma Zarządu Stowarzyszenia pozostały bez odpowiedzi.

Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych a Europejska Unia Referendarzy

Zarząd Stowarzyszenia stara się utrzymywać kontakty z Europejską Unią Referendarzy, informując o aktualnym składzie Zarządu Stowarzyszenia, poczynionych krokach na gruncie legislacyjnym związanych przede wszystkim z nowelizacją ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, przedstawił postulaty dotyczące konieczności dalszego kształtowania i rozwijania instytucji referendarza sądowego w Polsce oraz zwrócił się o poparcie ze strony Europejskiej Unii Referendarzy postulatów i działań Stowarzyszenia, mających na celu dalsze podniesienie rangi i rozwój zawodu referendarza sądowego.

Starania Zarządu Stowarzyszenia nie pozostały bez odpowiedzi: Europejska Unia

Referendarzy przesyła egzemplarze periodyków wydawanych przez Europejską Unię Referendarzy i Związek Referendarzy Niemieckich, jak również Zarząd otrzymał studium porównawcze dotyczące uregulowania instytucji referendarza sądowego w Europie.

Nasze publikacje: poglądy i postulaty legislacyjne

Poniżej przedstawiamy problemy, jakie zdaniem Stowarzyszenia, należy uregulować przy okazji nowelizacji ustawy PrUSP.

Materiał został przygotowany przez referendarzy sądowych, zatrudnionych w okręgu warszawskim: p. Bożenę Kołpę, p. Monikę Głębikowską oraz p. Jacka Osekowskiego.

(...)

Obowiązująca od 1 października 2001 r. ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych po raz pierwszy w sposób kompleksowy uregulowała pozycję referendarza sądowego w systemie sądownictwa powszechnego. Po raz pierwszy w polskim sądownictwie referendarz sądowy pojawił się w 1997 roku, jednakże dopiero regulacja statusu referendarza sądowego zawarta w nowym prawie o ustroju sądów powszechnych może być określona mianem kompleksowej.

Po ponad roku obowiązywania przepisów nowego prawa o ustroju sądów powszechnych środowisko referendarzy sądowych, reprezentowane przez Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych z siedzibą w Krakowie, pragnie zasygnalizować konieczność dokonania wyżej wskazanych zmian w prawie o ustroju sądów powszechnych.

Zmiany, te z całą pewnością wpłyną pozytywnie na sytuację referendarzy sądowych, a co za tym idzie wywrą one pozytywny wpływ na funkcjonowanie wydziałów sądów powszechnych, w których są oni zatrudnieni.

Celem powołania instytucji referendarza sądowego było odciążenie sędziów od wydawania orzeczeń w postępowaniu nieprocesowym w wydziałach wieczystoksięgowych oraz w wydziałach rejestrowych sądów powszechnych. W przeciągu niemal 5-ciu lat funkcjonowania w praktyce sądowej instytucji referendarza sądowego, należy stwierdzić, iż zdała ona w pełni egzamin. Wydziały, w których zatrudniono referendarzy sądowych znacznie lub całkowicie zmniejszyły zaległości.

Z uwagi na te pozytywne aspekty wprowadzenia do polskich sądów powszechnych referendarzy sądowych i na to, iż sprawdzili się oni w praktyce, uzasadnionym staje się obdarzenie osób wykonujących ten zawód większym zaufaniem poprzez pewne zmiany podnoszące status tego najmłodszego z zawodów prawniczych oraz umożliwiające podnoszenie kwalifikacji i awans zawodowy.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty zwracamy się z prośbą do Pana Ministra

Sprawiedliwości o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie proponowanych przez nas zmian.

W ustawie - Prawo o ustroju sądów powszechnych rekomendujemy dokonanie zmian w art. 150.

Pierwsza z tych zmian polegać by miała na skreśleniu w § 5 pkt 1 stanowiącego o możliwości rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w drodze wypowiedzenia w razie otrzymania ujemnej oceny kwalifikacyjnej, potwierdzonej ponowną ujemną oceną, dokonaną nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy. Przepis ten ma na celu dokonywanie swoistej weryfikacji zawodowej, w szczególności w zakresie oceny merytorycznej wydawanych przez referendarzy sądowych orzeczeń. Takie uregulowanie wydaje się klócić z całokształtem polskiego systemu sądownictwa, gdyż dokonywanie oceny merytorycznej wydawanych przez referendarzy sądowych orzeczeń może w pewnych wypadkach naruszać art. 150 § 4 prawa o u.s.p. stanowiący, iż referendarz sądowy w zakresie wykonywanych obowiązków jest niezależny.

Ponadto, należy stwierdzić, iż obecne uregulowanie stanowi powielenie kompetencji przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 218 z późn. zm.) dla prezesów sądów i przewodniczących wydziałów. Prezesowi sądu rejonowego, w którym zatrudniony jest referendarz sądowy § 38 pkt 10 przyznaje kompetencje w postaci możliwości wydawania stosownych zarządzeń, a także podejmowania odpowiednich środków w razie stwierdzenia w czynnościach sędziów i innych pracowników sądowych usterek lub uchybień. Dotyczy to także referendarzy sądowych. Jeśli chodzi o kompetencje nadzorcze przyznane przewodniczącemu wydziału to § 63 Regulaminu przewiduje: w pkt 6 - czuwanie nad właściwym poziomem orzecznictwa, organizowanie narad sędziów wydziału (jeśli w wydziale są zatrudnieni referendarze sądowi, także referendarzy sądowych) w celu omówienia zagadnień prawnych budzących wątpliwości, zagadnień, w których orzecznictwo wydziału jest niejednolite oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego; w pkt 7 - zaznajamianie się z przebiegiem rozpoznawanych w wydziale spraw o budzącym wątpliwości stanie prawnym lub faktycznym i informowanie o nich okresowo prezesa sądu; w pkt 8 - czuwanie nad biegiem spraw, w których postępowanie trwa zbyt długo; w pkt 9 - kontrolowanie prawidłowości i terminowości wykonania orzeczeń; w pkt 13 - czuwanie nad terminowością sporządzania uzasadnień; w pkt 14 - zapobieganie powstawaniu zaległości, a w razie ich powstania - opracowanie planu ich usunięcia i kontrolowanie wykonania tego planu oraz informowanie okresowo prezesa sądu o stanie zaległości.

Analizując wyżej przytoczone kompetencje prezesów sądów i przewodniczących wydziałów należy stwierdzić, iż zawierają się w nich całościowe kompetencje nadzoru nad „jakością” pracy osób zatrudnionych w wydziale w tym także referendarzy sądowych. Zatem niecelowym wydaje się powielanie kompetencji w zakresie prowadzenia

okresowych ocen kwalifikacyjnych, gdyż stały i permanentny nadzór nad pracą referendarzy sądowych sprawują przewodniczący wydziałów wraz z prezesami sądów, podejmując w razie potrzeby czynności zaradcze w postaci czynności porządkowych lub dyscyplinarnych.

Dodatkowo należy stwierdzić, iż każdy z wydziałów poddawany jest okresowo (średnio co 6 miesięcy) kontroli przez Sędziego Wizytatora Sądu Okręgowego. W trakcie wizytacji kontroli podlega całokształt pracy wydziałów, a w szczególności dokonywana jest merytoryczna ocena rozstrzygnięć w wyrzawkowo wybranych sprawach. Ocenie podlega także terminowość rozpoznawania spraw.

Ponadto art. 151 § 4 prawa o u.s.p. przewiduje za naruszenie swoich obowiązków, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa i uchybienie godności stanowiska odpowiedzialność dyscyplinarną referendarza sądowego.

Biorąc pod uwagę wymienioną wyżej gamę instrumentów mających na celu zdyscyplinowanie oraz dbałość o właściwy poziom orzeczniczy referendarzy sądowych, zupełnie niecelowym wydaje się wprowadzanie jeszcze jednego szczebla kontroli nad pracą referendarza sądowego. Poza możliwością naruszenia niezależności referendarzy sądowych takie uregulowanie pociąga za sobą również ujemne skutki finansowe dla budżetu, gdyż powołanie specjalnych komisji (komórek) kontrolnych pociągnie za sobą wcale niebagatelne koszty w skali kraju.

Drugą z rekomendowanych zmian w art. 150 prawa o u.s.p. jest wykreślenie w § 5 pkt 2 z jednoczesną zmianą brzmienia § 6. Pkt 2 w § 5 ustanawia możliwość rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w drodze wypowiedzenia w razie zniesienia sądu lub jego reorganizacji, powodującej utratę możliwości dalszego zatrudnienia referendarza sądowego. Proponujemy w miejsce tego przepisu zastosowanie uregulowania analogicznego jak przewidziano w stosunku do sędziów - proponowany § 6 - który stanowiłby, iż możliwość przeniesienia referendarza sądowego do pełnienia obowiązków służbowych w innym sądzie mogłaby nastąpić w razie zniesienia sądu lub jego reorganizacji, powodującej utratę dalszej możliwości zatrudnienia referendarza sądowego. Zapis taki jest dalece uzasadniony zarówno z uwagi na argumenty ekonomiki budżetowej, jak i ze względu na pozycję referendarza sądowego w ustroju sądów powszechnych.

Obecna możliwość rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w świetle brzmienia obowiązującego art. 150 § 6 prawa o u.s.p. - w razie rozwiązania w tym trybie stosunku pracy pociąga za sobą konieczność wypłacania referendarzowi odprawy w wysokości 6-miesięcznego wynagrodzenia po ustaniu stosunku pracy. Zatem Skarb Państwa przez 6 miesięcy płaci takiej osobie wynagrodzenie niemalże „za darmo”. Proponowana przez nas zmiana zapobiegnie takiej sytuacji. Gdyby zaistniała konieczność zniesienia sądu lub jego reorganizacji skutkująca brakiem możliwości dalszego zatrudnienia należy zapewnić referendarzowi sądowemu możliwość zatrudnienia w innym sądzie na tym samym stanowisku. Rozwiązanie takie zapobiegnie „zmarowaniu

potencjału” wykwalifikowanego, nierzadko z dużym doświadczeniem orzecznika. Ponadto należy tutaj wskazać, iż wykształcenie referendarza sądowego podczas 12-miesięcznej aplikacji referendarskiej, która ma charakter wyłącznie etatowy ponosi za sobą niebagatelne koszty. Zdaniem Stowarzyszenia Skarb Państwa nie może sobie pozwolić na to aby ustawa dopuszczała możliwość tak nieracjonalnego z ekonomicznego punktu widzenia rozwiązania.

Ponadto obecne uregulowanie stwarza permanentny stan niepewności zawodowej referendarzy sądowych, co może negatywnie odbijać się na poziomie ich pracy, na chęci doskonalenia zawodowego itp.

Trzecią z proponowanych zmian w prawie o u.s.p. jest zmiana w **art. 151 § 2**, polegająca na dodaniu dwóch przepisów dotyczących sędziów - art. 94 i art. 96 - do odpowiedniego stosowania w przypadku referendarzy sądowych.

Przepis art. 94 dotyczy okresu nieobecności w pracy z powodu choroby. Odpowiednie zastosowanie go do referendarzy sądowych uporządkuje kwestie świadczeń w okresie choroby. Natomiast art. 96 dotyczy możliwości udzielenia pożyczki na zaspokojenie potrzeb finansowych. Należy tutaj stwierdzić, że powyższe przepisy nie pociągną w praktyce żadnych dodatkowych kosztów, natomiast wpłyną pozytywnie na sytuację referendarzy sądowych.

Czwartą z proponowanych zmian w prawie o u.s.p. jest dodanie w **art. 151 § 2a i 2b**.

Dodanie **§ 2a** ma na celu umożliwienie referendarzom sądowym uczestnictwa w zajęciach pozaetatowej aplikacji sądowej, co jest niezbędne do pozytywnego złożenia egzaminu sędziowskiego.

Zmiana ta ma fundamentalne znaczenie dla możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych referendarzy sądowych oraz dla możliwości zagwarantowania awansu zawodowego.

Obwarowanie warunkiem 2-letniego stażu pracy na stanowisku referendarza sądowego jest rozwiązaniem zapewniającym, iż w zajęciach aplikacji sądowej będą uczestniczyć osoby, które zdobyły już wystarczające doświadczenie zawodowe. Osoby te bez wątpienia będą mogły pogodzić wykonywanie czynności orzeczniczych w sądach z uczestnictwem w zajęciach pozaetatowej aplikacji sądowej. Bez wątpienia, taki zapis ustawowy wpłynie na podniesienie atrakcyjności zawodu referendarza sądowego.

Konsekwencją zapisu zawartego w art. 61 § 3 prawa o u.s.p. jest potrzeba wprowadzenia w **art. 151 § 2b** ustawowego określenia sposobu przystąpienia referendarza sądowego do egzaminu sędziowskiego.

Obydwie te zmiany będą niejako dopełnieniem regulacji zawartej w art. 61 § 3 prawa o u.s.p. i mają na celu zapobieżenie sytuacji gdy przepis ten stałby się w praktyce martwym.

Zmiana proponowana, dotycząca **art. 152 § 1** ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, wynika z konieczności określenia sposobu zwoływania zebrania referendarzy sądowych okręgu.

Jeśli chodzi o proponowane zmiany w **ustawie o radcach prawnych i w prawie o notariacie**, to mają one na celu umożliwienie przechodzenia osób wykonujących zawód referendarza sądowego legitymujących się odpowiednim stażem na stanowisku referendarza sądowego do pracy w tych zawodach prawniczych. Proponowany przez nas 5-letni minimalny staż pracy na stanowisku referendarza sądowego wydaje się być wystarczającym dla nabycia wystarczającej wiedzy zarówno praktycznej jak i teoretycznej dla uzyskania uprawnień do wykonywania w/w zawodów prawniczych.

Jeśli chodzi o uzasadnienie dla uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu radcy prawnego, to należy wskazać, iż referendarze sądowi mają do czynienia w swej pracy orzeczniczej z materią szeroko pojętego prawa gospodarczego oraz ze stosowaniem w praktyce procedury cywilnej, co jest zbieżne z materią, którą w swej pracy zajmują się radcowie prawni.

Co się zaś tyczy zawodu notariusza, to należy wskazać, iż w swej pracy referendarze sądowi zarówno w wydziałach gospodarczych, jak i w wydziałach ksiąg wieczystych mają nieustanny kontakt z aktami notarialnymi oraz z innymi dokumentami sporządzanymi przez notariuszy. 5-letni staż pracy gwarantuje wysoki poziom wiedzy, zarówno praktycznej, jaki i teoretycznej w materii czynności notarialnych.

Najważniejszym argumentem przemawiającym za koniecznością wprowadzenia powyższych zmian (w ustawie o radcach prawnych i w prawie o notariacie) jest danie możliwości zmiany zawodu dla referendarzy, którzy przepracowali na tym stanowisku wystarczająco długi okres. Poza tym należy tu wskazać, iż zarówno osoby po ukończonej aplikacji notarialnej, jak i radcowskiej mogą zgodnie z przepisami prawa o ustroju sądów powszechnych wykonywać zawód referendarza sądowego i w praktyce mamy do czynienia z takimi przypadkami.

W związku z tym uzasadnionym byłoby wprowadzenie „zasady wzajemności” obwarowanej dodatkowo koniecznością 5-letniego stażu na stanowisku referendarza sądowego.

RÓŻNE

Ogłaszamy konkurs

Chcąc Państwa zachęcić do współpracy proponujemy przeprowadzenie konkursu na logo Stowarzyszenia.

Wszelkie sugestie, projekty i pomysły proszę kierować na adres siedziby Stowarzyszenia.

ZAPOWIEDZI

Dla zapewnienia przejrzystości naszej publikacji, chcemy wprowadzić stałe rubryki np. „Aktualności”, „Forum” (a w jego ramach „nasze publikacje”) itp. Również i w tym przypadku wszelkie projekty i pomysły kierowane na adres siedziby Stowarzyszenia będą mile widziane.

W najbliższych numerach naszej publikacji będziemy starali się przybliżyć Państwu funkcjonowanie instytucji referendarza sądowego w innych krajach europejskich.

Liczmy na udaną współpracę.

Zarząd Stowarzyszenia
Zespół Redakcyjny

Niniejszy numer przygotowali:
Maciej Neusser (Kraków)
Jacek Osękowski (Warszawa)
Konsultacja graficzna:
Piotr Kossak (Kraków)